

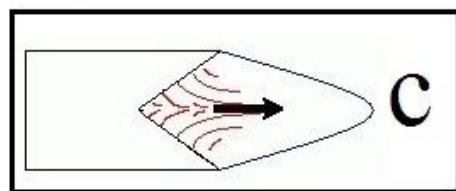
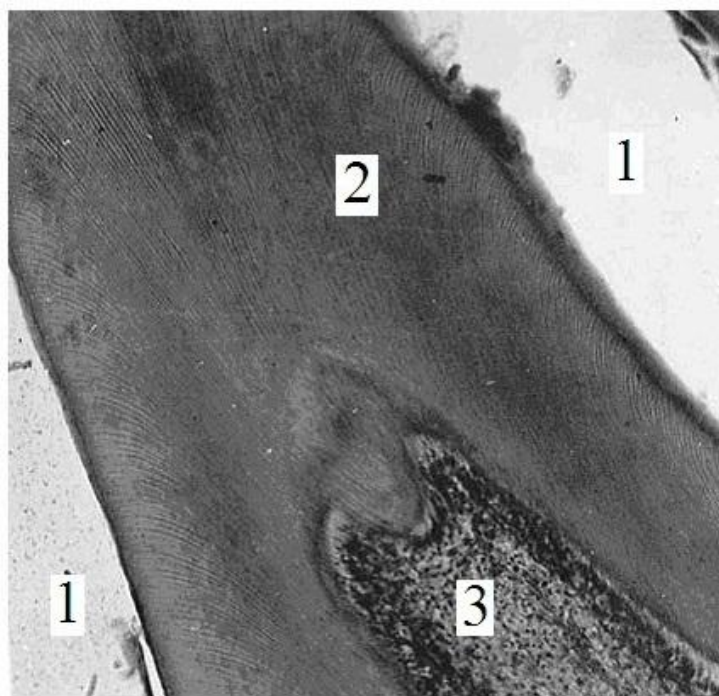
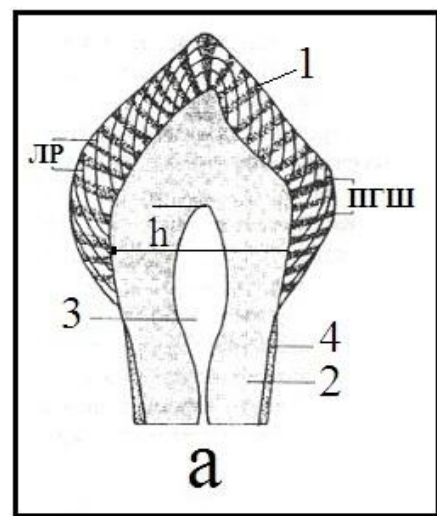
Тісжегінің алдын - алу шаралары

Кіреуке

Адам ағзадағы ең қатты тін.

Кіреуке тістің әр аймағында әр түрлі:

- * шайнау тістестердің төмпешіктерінде - 2,3-3,5мм
- * түйісу бетінде - 1-1,3мм
- * уақытша тістерде - 1мм.
- * тістің мойын бөлігінде -0,01мм.

б

Рис 1. Тістің қатты тіндерінің гистология (1 - кіреуке, 2 - дентин, 3 - ұлпа, 4 - цемент); РС - Ретциус сызықтары, ПГЖ - Гунтер-Шрегер жолақтар - а; разрез декальцинированного зуба (ув. 300) [5] - б; схема кумулятивного эффекта - с.

Кіреуде

95% минералды, 1,2% органикалық зат, 3,8% су құрамында бар .

- * кіреуке призмадан, призмааралық заттан, ақуыз матрицадан тұрады.
- * кіреуке призмасы гидроксипатит, карбонатапатит, хлорапат, фторапатит кристаллдардан тұрады.
- * Кристаллдардың негізгі минералды компоненті - кальций (33-39%) және фосфат (16-18%).

кіреуке призмалары

- * бір-бірімен түйінделген;
- * эмаль-дентин шекарасынан тіс бетіне бағытталған;
- * призмалар полигональді пішінде (в виде замочных скважин);
- * диаметрі - 3-5мкм;
- * гидроксипатит, карбонатапатит, хлорапатит, фторапатит және т. б. минералды заттардан тұрады;
- * әр кристалл көп мөлшерде молекула және иондардан тұрады, олар кристаллды торды құрайды;
- * кристаллдың негізгі минералды компоненттерді - Са (33%-39%) және фосфат (16%-18%);
- * кристалл аралығында микроаралықтар орналасқан, олар сумен толған;

Призмааралық зат:

- * қалыңдығы - 1мкм дейін;
- * минерализация деңгейі кіреуке призмаларға қарағанда төмен;

Кіреуке деминерализациясы келесі ретпен жүреді:

- * кіреуке призмалардың қабық аймағында;
- * призма аралық затта;
- * кіреуке призмсында.

Кіреуке пластинасы, түйіндер - бұл:

- * кіреукенің толық минералданбаған призмалар мен призмааралық заттар аймағы ;
- * осы аймақта ақуыз байланысады (Са-связывающий белок).

Кіреукенің бір физиологиялық қызметі ол - өткізгіштік (проницаемость):

- * көбіне тіс саутының мойын бөлігінде, сыззаттарда айқындалған;
- * кіреукенің беткей қабаты аз өткізгіштікке ие;
- * кіреукеге минералды заттардың енуінің жылдамдығы және тереңділігі жасына қарай баяуланады.

Кіреукеге **органикалық қышқылдың** әсері
келесі өзгеріске алып келеді:

- * кіреуке еруіне (деминерализация);
- * гидросиапатит кристаллдарының көлемі және пішіні өзгереді.

Кіреуке кристалл торына минералды заттарды енгізгенде:

- * реминерализация үрдісі жүреді – тіс кіреукесінің жартылай тығыздалады.

Стоматологиялық аурулар ішінде тісжегі ең тараған патология.

*Балалар арасында тісжегінің таралуы және қарқындылығы өте жоғары;

*Қазіргі кезде стоматологияның негізгі мәселесі болып табылады.

*

*Ресейде: 6 ж - 90%

12 ж - 80%

15 ж - 87%

Украина: 6 ж - 87%

12 ж - 63%

15 ж - 87%

*Қазақстанда: 6 ж - 82%

12 ж - 68%

15 ж - 73%

Уақытша тістерде тісжегінің дамуы келесі факторларға байланысты:

- * кіреуке және динтеннің төмен дәрежелі минерализациясы,
- * кешкі уақытта тәтті сусындар ішу,
- * сілекейдің бөлінуі төмендейді,
- * кіреуке бетінде көптеген микрожырықтар және кеңістіктер бар,
- * жырақтармен кеңістіктер тісжегінің пайда болуына тез алып келеді.

Тісжегі даму факторлары

тісжегі патогенезі

**Тісжегі - көп факторлы патологиялық
үрдіс.**

* ТІС ЖЕГІ ДАМУЫНЫҢ ЖАЛПЫ ЖӘНЕ ЖЕРГІЛІКТІ СЕБЕПТЕРІ

Жалпы факторлар	Жергілікті факторлар	Тіс тінінің резистенттігінің бұзылуы
<ul style="list-style-type: none">-баланың тамақтану сипаты.-су және тамақтағы фтордың мөлшері-- баланың жалпы денсаулығының жағдайы-Экстремальді жағдайлар	<ul style="list-style-type: none">-тіс қағының микроорганизмі-Сілекейдің құрамы және сапасының өзгеруі;-Тез сіңірілетін көмірсулар.	<ul style="list-style-type: none">-Құрылысының бұзылыстары;-Химиялық құрамының өзгерістері;-Тісжегіне бейімділік, тұқымқуалаушылық

Тісжегінің таралуының және арқындылығының өсуіне тағы басқа бірнеше себептер әсер етеді:

- * жүктіліктің патологиясы - токсикоз, жүктілік езіндегі инфекция;
- * Экологиялық жағдайға және соматикалық ауруларға байланысты бала ағзасының резистенттілігінің төмендеуі;
- * Балалардың акселерациясы - бұл үрдіс энамелогенез және тіс шығу мерзімдерін қысқартады, осы кезде тіс тіндері толық жетілмей тез агрессивті кариесогенді факторларға ұшырайды;

- * Ауыз қуысының гигиенасының нашарлығы. Тіс қақтар тіс бетіне жиналып тіске макро-және микроэлементтердің түсуіне кедерді бола отырып, тісжегі дамуына себеб болады.
- * Баланың тамақтану режимінің бұзылуы, көп мөлшерде тезсіңірілетін көмірсуларды қабылдау;
- * Генетикалық тұқымқуалаушылық факторы.

Тісжегі дамуына маңызды ролі микроорганизмдерге беріледі.

ТІС ЖЕГІ ДАМУ ҚАУПІ.

микробтар	Төменгі деңгей (1 мл сілекейдегі колониялар саны)	Жоғары қауіп (1 мл сілекейдегі колониялар саны)
Mutans streptococcus	<10	>10
lactobacilli	<10	>10

Тісжегін алдын-алу шаралар:

Ал алудың негізгі мақсаттары:

- *Тісжегі пайда болу және даму себебтерін жою;
- *Қоршаған ортаның жағымсыз факторларын төмендетуге жағдайларды жақсарту, бала ағзасының резистенттілігін жақсартуға;

Тісжегін алдын алу шараларының алгоритмі:

- * Ауыз қуысының гигиенасы
- * Рациональді тамақтану, тез сіңірілетін көмірсуларды шектеу;
- * Тістің резистентілігін жоғарлату - кальций, фосфат, фтор препараттарын қабылдау.
- * дәрігер педиатрға кеңеске бару ағзаның резистентілігін жоғарлату.

Гигиеналық шаралар

Тіс шыққанға дейін өткізу қажет.

- * Бала әр тамақтанғаннан кейін 1-2 қасық қайнаған су беру қажет;
- * Стерильді жұмсақ гигиеналық салфеткамен ауыз қуысын сүрту қажет;
- * Тіс шыққаннан бастап тістірді тазалау қажет;
- * Баланың жасына қарай арнайы тәс щеткалары бар;

- * 1,5-2 жаста баланы ауыз қуысын шаюға үйрету қажет;
- * Тіс щеткамен пастасыз тісті тазалау ережелеріне үйрету;
- * 3 жаста тіс пастаны қолдануды үйрету;
- * Ата аналары ауыз қуысының гигиенасын сақтауға көмектесу қажет.

Рациональді тамақтануға ерекше назар аудару қажет

- * Баланың тамағы дәременге бай болу қажет.
- * Ақуыздар, көмірсулар, майлар қалыпты мөлшерду болу қажет.
- * Тезсіңірілетін көмірсуларды шектеу қажет.
- * Жеміс жидектер қалыпты мөлшерде болу керек.
- * Емізіктен уақытылы ажырату.
- * Қасықпен және кеседен тамақтануды үйрету.
- * Қатты тағымды қабылдауды және дұрыс шайнауды үйрету.
- * Не оставлять бутылочку с соской во рту ребенка на время сна.

Тісжегін алдын алу үшін негізгі екі әдіс бар

эндогенді

- суды фторлау
- сүтті фторлау
- тұзды фторлау
- таблеткалар

экзогенді

- тіс пастар
- Гельдер
- Лактар
- Ерітінділер

эндогенді профилактикаға көрсеткіштер

- Тұрғындар арасында тісжегінің таралуы өте жоғарғы деңгейде;
- Суда фтордың төмендігі;
- Қосымша жүйелі фторлау жүйенің жоқтығы

Суды фторлау

Су құбырларын арнайы жабдықтар қолдана, суды фторлайды. Қалыпты жағдайда Р мөлшері 0,7—0,8 мг/л. Ал 1 мг/л. Р осындай мөлшері флюороз пайда болуын азайтады.

Клиническая нәтижесі:

*тісжегі қарқындылығы ауқытша тістерде 50 %, тұрақты тістер — 50—75 % төмендейді.
флюороз таралуы төме*

Сүтті фторлау

Балаларда тісжегін алдын алу әдістерінің альтернативті және нәтижелі тәсілі болып табылады.

Әр түрлі жүйеде енгізіледі:

- Сұйық (пастеризованное, залалсыздандырылған, жоғары температуралық өңдеу);

ұнтақ.

- Фторлау үшін натрий фторид қолданады, натрий монофторфосфат.

Сүтті фторлауға бірнеше себептер бар:

- балалардың негізгі тамақтану компоненті болады;
- бала ағзасына негізгі пайдалы қасиеттерге ие;
- ағзадағы сүйек тініне қажет Са және Р негізгі қоректі тағамы болып табылады.

Тістің қатты тіндерінің резистенттілігін жоғарлатуға эндогенді препараттарды per os:

«Calci-Cal»

- * Ағза фосфор және кальций зат алмасуын реттейді;
- * Кальций және витамин Д3 дефицитін толықтарады;
- * Кальцийді толық сіруіне Способствует
- * Тістің минерализациясына Обуславливает
- * Ағзадан кальцийдің шығуына кедергі болады.

Сироп түрінде шығрылады:

- ❖ 0-1г. - $\frac{1}{4}$ шай қасықпен күніне 1 рет;
- ❖ 1-5 ж.- $\frac{1}{2}$ шай қасықпен күніне 3 рет;
- ❖ 5-12ж. 1 шай қасықпен күніне 3 рет.

«Кальцинова»

* Құрамында кальций, фосфор, С, В6, А, Д3 дәрумендер бар.

* Д дәремені кальций және фосфордың сіңірілуін қамтамас етеді.

Осы препаратты қабылдағанда сүт тағамдарды шектеу қажет:

❖ 2-жастан - 1 табл. күніне 1 рет.

❖ 12 жастан кейін - 1 табл. күніне 2 рет.

❖ медленно рассасывать во рту.

Екзогенді профилактика

Тістің қатты тінінің резистенттілігін жоғарлатыға жергілікті реминералдау терапия жүргізу қажет.

* Бірінші кезең - кіреукені кальций және фосфос микроэлементтенмен кіреуке торын толықтыру қажет.

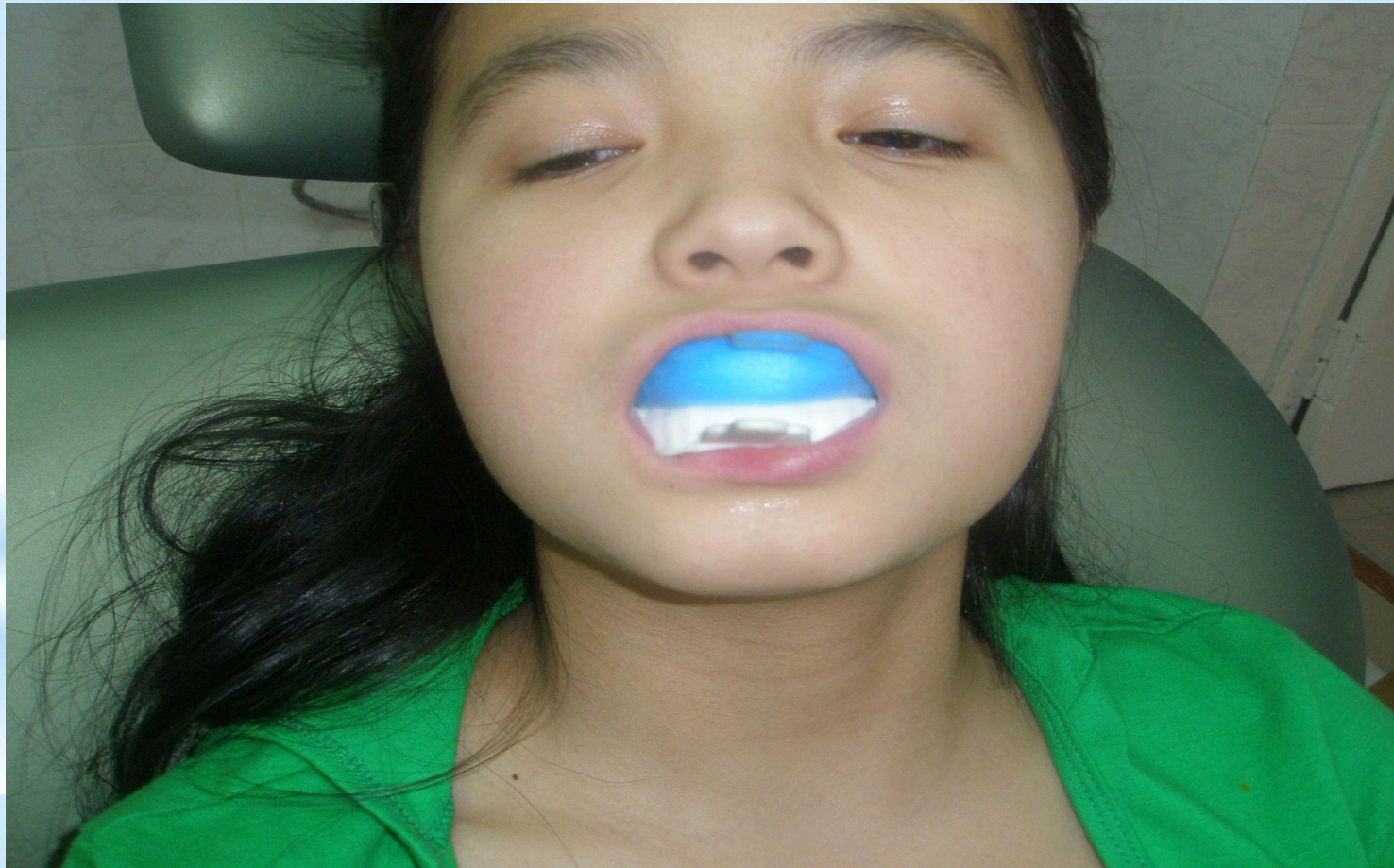
* Екінші кезең - фтор препараттарды енгізу, кіреукенің өткіздігіштігін төмендетеді.

Ремтерапия

тістің кіреукесі жоғалтқан минерал заттарын толықтыру.

1 - Боровский-Леус бойынша ремтерапия 10% кальций глюконат аппликация немесе электрофорез әдісімен ,кейін 2% натрий фторид ерітіндісімен аппликация жасауға негізделген.

2. ремтерапия әдісі - жеке каппа арқылы

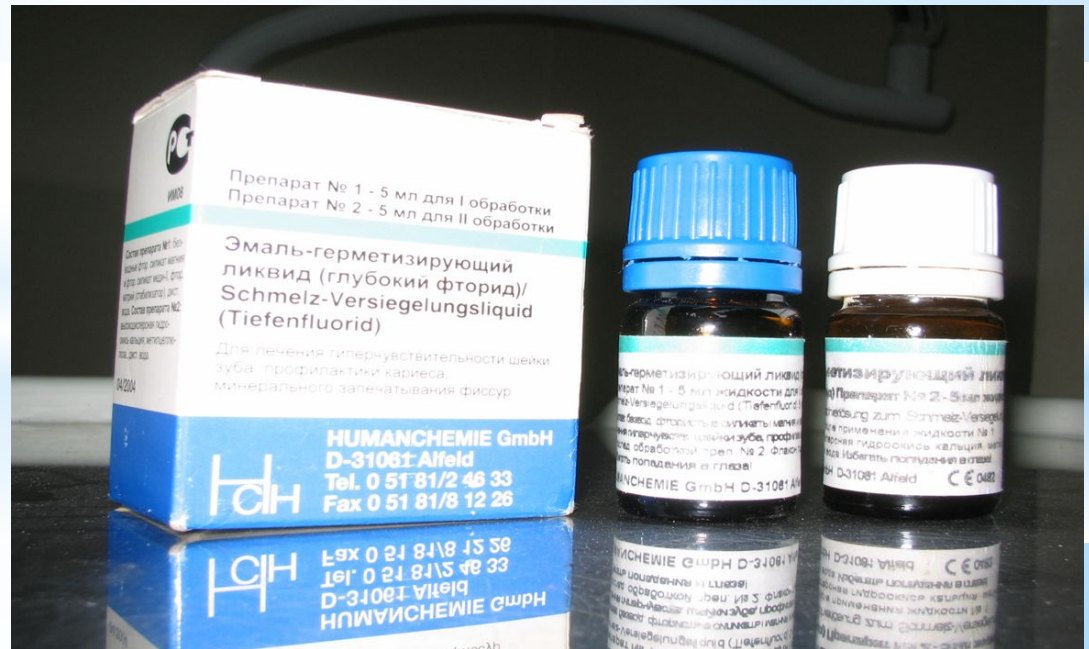
3. А.Кнаппвост бойынша ТЕРЕҢ ФТОРЛАУ

ЭГЛ (эмаль-герметизирующий ликвид) көмегімен. ЭГЛ әсерінен эмаль қуыстарында нанофторидтер түзіледі. Жоғары концентрациялы фтор эмаль реминерализациясын тудырады.

ЭГЛ екі сұйықтықтан тұрады:

№1 сұйықтық мыс фторлы силикаттан тұрады.

№2 сұйықтық кальций гидрототығы сілтілі суспензиясынан тұрады

Методика применения ЭГЛ

* 1. Осмотр

2. Определение гигиенического индекса

3. Контролируемая чистка зубов

Высушивание поверхности зубов

* Покрытие зубов жидкостью №1

Покрытие зубов жидкостью №2

3. Электрофорез әдісі

Электрофорез - тұрақты (постоянный) электр тоқпен дәрілік заттарды енгізу.

Поток-1, Поток-М аппараттар арқылы өткізеді.

Тістің қатты тіндерінде электр тоқ әсерінен, минералды заттардың иондары жинақталады (заттың депосы), минерализация үрдісін жылдамдатады.

ДЖИ СИ Мусс

GC «Tooth Mouse» ДЖИ СИ Мусс

- * күшті профилактикалық препарат
- * аморфный кальций, фосфат құрамында бар
- * тістің қатты тінін жағымсыз әсерден сақтайды
- * тістің тіндерінен минералды заттардың шығуын шектейді
- * тістің тіндерінен реминерализациялайды
- * тіс қақтың бактерияларын жояды
- * сілекей бөлуінін ынталандырады (стимулирует), қышқылдықты төмендетеді
- * балаларға қолдану өте ыңғайлы

Қолдану 1) каппа арқылы аппликация ретінде; 2) аппликация ретінде тістің бетіне енгізу; 3) ұштық және

***Фторқұрамдас препараттар** - ерітінділерді, гельдерді, лактарды каппа арқылы аппликация және аппликация ретінде тістің бетіне енгізу.

Фтор

- * кариесогенді микроорганизмдердің ферментативті белсенділігін төмендетеді
- * тіс бетіне биопленканың минерализациясына кері әсер етеді
- * бактерицидті қасиеті бар
- * сілекейдің реминералдау қызметін жоғарлатады
- * кіреуке бетіне фторид кальцийді қалыптастырады
- * тістің кариесрезистенттілігін жоғарлатады